ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΙΣΙΛΙΑΝΟΣ

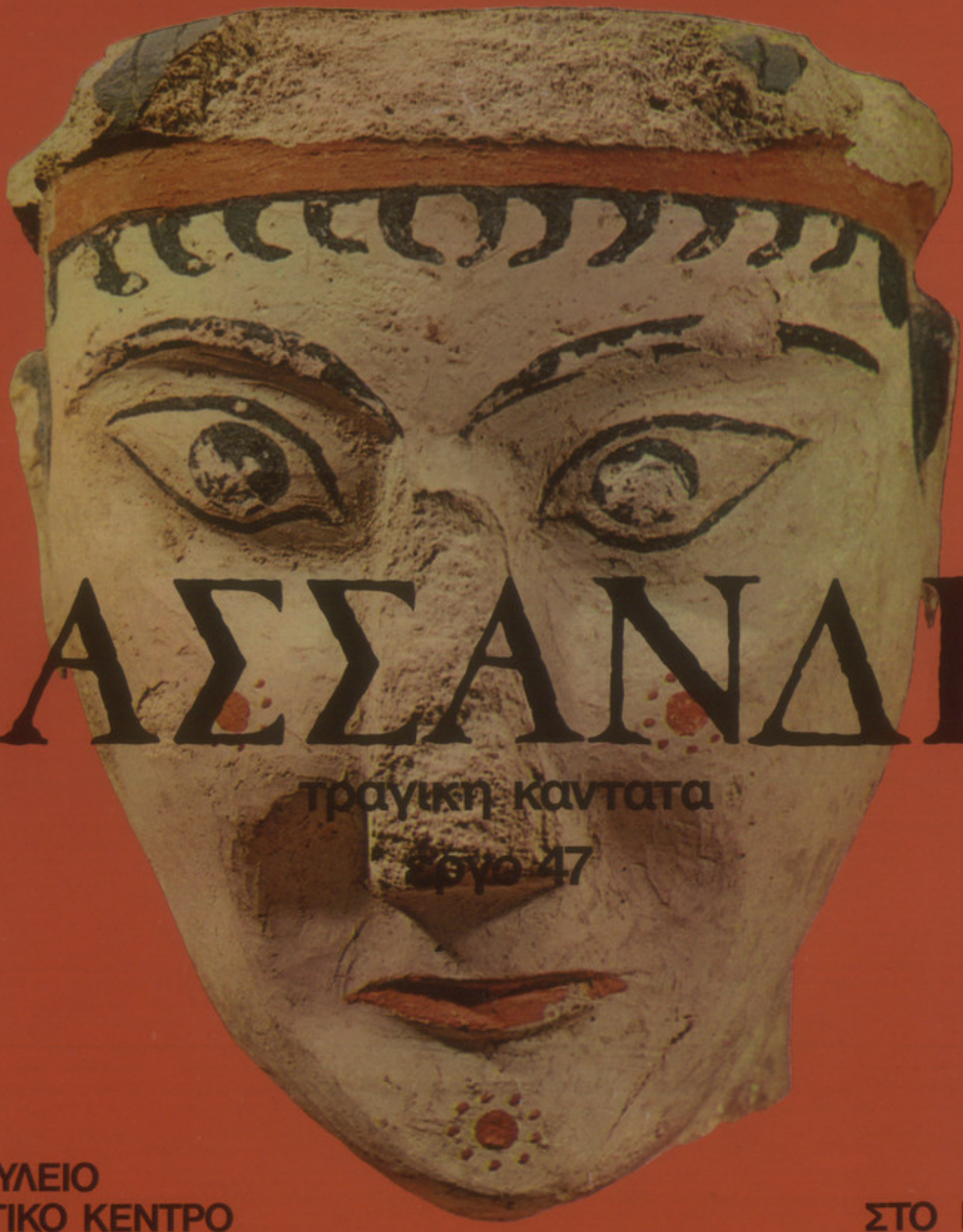

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ

τραγική καντατα

έργο 47

ΑΕΤΟΠΟΥΛΕΙΟ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ 1985

ΣΥΜΒΟΛΗ
ΣΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ
ΕΤΟΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΙΣΙΛΙΑΝΟΣ

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ

Τραγική Καντάτα
Έργο 47

για Μεσόφωνο, Βαθύφωνο
μικτή χορωδία και ορχήστρα
πάνω στο πρωτότυπο κείμενο
από τον «Αγαμέμνονα» του
Αισχύλου (στ. 1072 - 1329)

ΓΙΟΛΑΝΤΑ ΝΤΙ ΤΑΣΣΟ, Μεσόφωνος
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΠΑΣ, Βαθύφωνος
Συμφωνική Ορχήστρα και Χορωδία
της Βουλγαρικής Ραδιοφωνίας - Τηλεόρασης

Διευθύνει: ο ΒΥΡΩΝ ΦΙΔΕΤΖΗΣ
Δ/ντής Χορωδίας: Μιχαήλ Μίλκωφ

YORGO SICILIANOS

CASSANDRA

a Tragic Cantata
op. 47

for Mezzo - soprano, Bass
mixed Choir and Orchestra
on the original text
from Aeschulus' tragedy
"Agamemnon" (ver. 1072 - 1329)

YOLANDA DI TASSO, Mezzo Soprano
GEORGE PAPPAS, Bass
The Symphony Orchestra
and mixed Choir of
the Bulgarian Radio and Television

Conductor: B. FIDETZIS
Choir conductor: Michael Milkof

ΑΕΤΟΠΟΥΛΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ

Το Αετοπούλειο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Χαλανδρίου δημιουργήθηκε από το κληροδότημα της αείμνηστης παιδαγωγού Καλλιόπης Μουστάκα και λειτουργεί από το 1981 ως Νομικό πρόσωπο διοικούμενο από ενδεκαμελές Διοικητικό Συμβούλιο με πρόεδρο τον εκάστοτε Δήμαρχο.

Στόχοι του Κέντρου αυτού είναι η ανάπτυξη κάθε μορφής πνευματικών, μορφωτικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων στην πόλη του Χαλανδρίου, δραστηριοτήτων που να τις διακρίνει: πλουραλισμός ανάμεσα στα διάφορα είδη της τέχνης, μοναδικότητα και πρωτοτυπία, υψηλή ποιοτική στάθμη και ενεργός συμμετοχή των δημοτών.

Από την εποχή της δημιουργίας του το Κέντρο ανέπτυξε πολύπλευρη δράση, όπως: Το καλοκαίρι στο Θέατρο της Ρεματιάς οργανώνει θεατρικές παραστάσεις, μουσικές και χορευτικές εκδηλώσεις. Το χειμώνα προβάλλει επιλεγμένες κινηματογραφικές ταινίες, σχολιασμένες από ειδικούς. Λειτουργεί στους χώρους του Κέντρου δανειστική μαθητική βιβλιοθήκη. Αναπτύσσει το διάλογο μέσα από σεμινάρια σε θέματα τέχνης αλλά και σύγχρονης προβληματικής. Φέρνει το κοινό σε επαφή με τις εικαστικές τέχνες μέσα από εκθέσεις που οργανώνει. Ενδιαφέρεται για την έκδοση πρωτότυπων εργασιών και την εκπόνηση ερευνών σε σύγχρονα θέματα που ενδιαφέρουν κυρίως τους νέους.

Στα πλαίσια τέτοιας μορφής δραστηριοτήτων εντάσσεται και η έκδοση σε δίσκο του έργου του Γιώργου Σισιλιάνου «Κασσάνδρα» ως συμμετοχή του Κέντρου στο Παγκόσμιο Έτος Μουσικής που γιορτάζεται φέτος.

Θέμα Εξωφύλλου: Σφίγγα (;) 13ος π.Χ. αιώνας. Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών.

AETOPOULEO CULTURAL CENTRE OF THE MUNICIPALITY OF CHALANDRI

The Aetopouleo Cultural Centre was founded in 1981, thanks to a legacy by the late Calliope Moustaka, pedagogist and is under the direction of a council and chairman the mayor of Chalandri.

The aims of this Centre are focused on the development of all fields of education, culture and art. These activities are characterised by their manyfold interests, originality and quality with the active cooperation of the citizens of Chalandri.

Since its founding the Centre has developed a wide range of activities such as: In the summer at the "Rematia" theatre plays, musical and dance performances are presented regularly. In the winter choice films of social and intellectual context are usually shown, followed by discussion. In the Centre there is also a library for students. Seminars on such topics of art and current social issues also take place offering opportunities for discussion and debate. The Centre in trying to bridge the gap of art appriciation in connection with the average man, organises exhibitions, publishes original scientific papers of social character and does research on subjects that interest the youngsters of today.

The Year of Music would not leave the Centre out. So it has financed this recording of "Kassandra" by Yorgo Sicilianos.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΙΣΙΛΙΑΝΟΣ (1920 -): Γεννήθηκε στην Αθήνα και σπούδασε Μουσική στην Αθήνα και τη Μουσική Ακαδημία "Santa Cecilia" της Ρώμης. Είναι ανάμεσα στους πρώτους έλληνες συνθέτες της μεταπολεμικής γενιάς που ασχολήθηκαν με τα σύγχρονα μουσικά ρεύματα, και από το 1954 άρχισε να χρησιμοποιεί τη δωδεκάφθογγη τεχνική. Η μουσική του γλώσσα πέρασε έκτοτε από πολλές ενδιάμεσες φάσεις — από το δωδεκαφθογγισμό και τον Σεριαλισμό ως τις σύγχρονες μετασειραϊκές τάσεις και την Ηλεκτρική Μουσική. Ωστόσο κρατάει πάντα ένα δικό της προσωπικό ύφος δραματικής μάλλον απόχρωσης.

Έργα του εκτελούνται συχνά στην Ελλάδα και το Εξωτερικό, η δε μουσική του παραγωγή — πιο πολλά από 50 αριθμημένα έργα — περιλαμβάνει όλα τα μουσικά είδη: Όπερα, συμφωνική και χορωδιακή μουσική, Μπαλλέτα, μουσική για το θέατρο, μουσική για πιάνο, για βιολί, ένα Κονσέρτο για βιολεντσέλλο, 4 Κουαρτέττα εγχόρδων, μουσική για κρουστά, για μικρά οργανικά ή φωνητικά σύνολα, τραγούδια κ.α.

Έχει δώσει αρκετές διαλέξεις και συνεντεύξεις για τη σύγχρονη Μουσική, ενώ αναλύσεις έργων του ή άρθρα, δοκίμια και σχόλια πάνω σε ποικίλλα μουσικά θέματα έχουν μεταδοθεί από το ραδιόφωνο ή δημοσιευθεί στον ελληνικό Ημερήσιο ή Περιοδικό Τύπο.

Από το 1981 είναι Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών.

Διακογραφία με έργα Γιώργου Σισιλιάνου:
— «Οκτώ Παιδικές Μινιατούρες» έργο 23 για πιάνο.
Μαρία Χαιρογιώργου - Σιγάρα, πιάνο.
— «Ταναγραία», Σουίτα Μπαλλέτου, έργο 17 για δύο πιάνα.
Μ. Χαιρογιώργου - Σιγάρα και Πόπη Ευστρατιάδη, πιάνο.
— «Σονάτα» για βιολί και πιάνο, έργο 45.
Τάτσης Αποστολίδης, βιολί, Άρης Γαρουφαλλής, πιάνο.
— «Κουαρτέττο αρ. 2» για έγχορδα, έργο 13.
Ελληνικό Κουαρτέττο: Τάτσης Αποστολίδης και Έρση Καγκελάρη, βιολί, Γιάννης Βατικιώτης, βιόλα, Φίτα Βαλεντή, βιολοντσέλλο.
— «Επίκληση» έργο 29 για αφηγητή, ανδρική χορωδία 4 γυναικείες φωνές και 12 εκτελεστές, πάνω στο πρωτότυπο κείμενο από το Δεύτερο Στάσιμο της τραγωδίας «Πέρσες» του Αισχύλου. Αφηγητής: ο συνθέτης, χορωδία δωματίου Θεσσαλονίκης (Δ/της Γιάννης Μάντακας) και Συγκρότημα Σύγχρονης Μουσικής. Διευθύνει ο Θόδωρος Αντωνίου.
— «Επισόδεια II» έργο 30 για διπλή μικτή χορωδία, μαγνητοταινία και τρεις εκτελεστές. Χορωδία Μουσικού Τμήματος Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Δ/της Γιάννης Μάντακας, Νέλλη Σεμιτέκολο, πιάνο, Ανδρέας Ροδουσάκης, κοντραμπάσσο, Αλ. Συμεωνίδης, κρουστά. Διευθύνει ο Θ. Αντωνίου.
— "Etudes Compositionnelles" έργο 32, για πιάνο. Έφη Αγραφιώτη, πιάνο.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
ΜΕΓΑΛΗ ΜΟΡΩΝΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΩΡΕΑ
Αρχείο Γ. Ζαββίδη

YORGO SICILIANOS (1920 -) was born in Athens. He studied Music in Athens and the "Santa Cecilia" Musical Academy, in Rome, Italy. He is among the first Greek composers of the Post - War generation who are interested in contemporary musical idioms, and since 1954 he started using "Twelve - Ton" technique. His musical language passed through many intermediate phases — from Twelve - Ton and Serialism to some more free, post - serial techniques and the Electronic Music. Nevertheless it conserved always a purely personal style of rather dramatic tint.

His works are performed quite often in Greece and abroad, while his musical output — more than 50 opus - numbered works — comprises all kinds of Music: Opera, Symphonic and Choral Music, Ballet, Music for Theatre, Music for Piano, for Violin, a Cello - Concerto, 4 String - Quartets, Music for Percussion, for small instrumental or vocal Ensembles, Lieder etc.

He held a number of lectures and interviews on contemporary Music, while many analyses of his works, articles, essays etc. on various musical subjects, are broadcasted from the Greek Radio or published in the Greek Press.

Since 1981 he is President of the Union of Greek Composers.

Recordings with works by Yorgo Sicilianos:
— "Eight Childrens' Miniatures" op. 23 for Piano.
Maria Cheroyorgou - Sigara, Piano.
— "Tanagraea", Ballet - Suite, for two Pianos, op. 17.
Maria Cheroyorgou - Sigara and Popy Efstratiadi, Pianos.
— "Violin - Sonata" op. 45.
Tatsis Apostolidis, Violin, Aris Garoufallis, Piano.
— "String - Quartet No 2" op. 13.
The "Greek String - Quartet" with Tatsis Apostolidis and Ersi Kangellari, Violins, Yannis Vatikiotis, alto, Fita Valenti, Violoncello.
— "Epiklesis" (Invokation) op. 29 for narrator, male choir, 4 women' voices and 12 preformess, on Aeschylus' original text from "The Persians".
Narrator: the composer, University of Salonica Chamber Choir (Cond. Yannis Mandakas) and the Hellenic Group of Contemporary Music. Conductor: Theodore Antoniou.
— "Episodes II" op. 30 for double mixed Choir, tape, and three performers. Mixed Choir of the Music Department of the Salonica University (Cond. Yannis Mandakas). Nelly Semiteucolo, piano, A. Rodoussakis, doublebass, A. Symeonidis, percussion. Conductor Th. Antoniou.
— "Etudes Compositionelles" op. 32 for Piano. Efi Agrafioti, Piano.

ΒΥΡΩΝ ΦΙΔΕΤΖΗΣ: Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη και άρχισε τις μουσικές σπουδές του στο εκεί Κρατικό Ωδείο - βιολοντσέλλο με το Μανώλη Καζαμπάκα και ανώτερα θεωρητικά με το Σάλωνα Μαγαρίδη. Με υποτροφία του ΙΚΥ συνέχισε τις σπουδές του βιολεντσέλλου στις Μουσικές Ακαδημίες της Βιέννης και του Ντέτμολντ. Το 1975 πάρε το δίπλωμα του βιολοντσέλλου από τη Μουσική Ακαδημία της Βιέννης. Στον ίδιο σχολή εφοίτησε παράλληλα από το 1973 στην περίφημη τάξη διεύθυνσης αρχήστρας του Χ. Σβαρόφσκυ, απ' όπου πάρε το δίπλωμά του το 1977. Παρακολούθησε επίσης σεμινάρια (Βιέννη και Μουσική Ακαδημία Βαίμαρης).
Για την καλλιτεχνική του δράση η Ακαδημία Αθηνών τον ετίμησε το 1975 με το βραβείο Σπύρου Μοτσενίγου. Επίσης έχει τιμηθή από την Τράπεζα Ελλάδος και τη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης.
Ο Βύρων Φιδετζής εμφανίστηκε ως σολίστ και ως μαέστρος με όλες τις ελληνικές συμφωνικές αρχήστρες, καθώς και με ξένα συγκροτήματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Συνεργάστηκε επί πολλά χρόνια με την Εθνική Λυρική Σκηνή και από το 1985 είναι μόνιμος μαέστρος της.
Διακογραφία: **Μανώλη Καλαμαίρη**: Συμφωνία αρ. 1, «Συμφωνία της Λεβεντιάς».
Πέτρου Πετρίδη: Χορικά και Παραλλαγές αρ. 1 και 2 πάνω στους βυζαντινούς ύμνους (Κύριε των δυνάμεων και Ι Χριστός Ανέστη).
Νίκου Σκαλκώτα: Πέντε Ελληνικοί Χοροί — **Μάριου Βαρβάκη**: Πομενική Σουίτα — **Αντίοχου Ευαγγελέτου**: Βυζαντινή μελωδία.
Μανώλη Καλαμαίρη: Τρίο για βιολί, βιολοντσέλλο και πιάνο, με το Ελληνικό Τρίο (Γιώργος Δεσμετζής βιολί, Βύρων Φιδετζής βιολοντσέλλο, Δόμνα Ευνουχίδου πιάνο).
Σπύρου Σαμάρα: «Ρέα» — Ολυμπακός Ύμνος σε στίχους του Κωστή Παλαμά.

BYRON FIDETZIS was born in Thessaloniki where he began his studies in violoncello and music theory at the Greek State Conservatory. He continued his studies with a Greek State's scholarship at the Music Academies of Vienna and Detmold. In 1975 he received his diploma in the violoncello from the Music Academy of Vienna. In 1977 he received his diploma in conducting from the famous class of Hans Swarowsky. For his intensive musical activities Byron Fidetzis has been awarded among other the Spiro Motsenigo Prize by the Athens Academy.
BYRON FIDETZIS has appeared as a soloist and conductor with all of Greece's symphony orchestras, and has been appointed one of the permanent conductors of the Greek National Opera and the Greek National Radio Symphony Orchestra. He has also been engaged several times as a soloist or guest conductor throughout Europe.
Fidetzis has recorded several works of Greek composers, among which are:
Symphony Nr. 1 "Symphony of Levendia" by Manolis Kalomiris
"Choral and Variations Nr. 1 and Nr. 2" by Petro Petridis
"Five Greek Dances" by Nikos Skalkottas, "Pastoral Suite" by Marios Varvaglia and "Byzantine Melody" by Antiochos Evangelatos.
Trio for violin, violoncello and piano by Manolis Kalomiris, with the "Hellenic Trio" (George Demertzis violin, Byron Fidetzis violoncello, Domna Ermoukidou piano).
"Rhea", an opera in three acts by Spiro Samaras, Symphony Orcestra and Choir.

ΓΙΩΛΑΝΤΑ ΝΤΙ ΤΑΣΣΟ (ΜΕΤΖΟ ΣΟΠΡΑΝΟ): Σπούδασε πιάνο και τραγούδι στο Ωδείο Αθηνών και στο Ωδείο της Ρώμης SANTA CECILIA από όπου αποφοίτησε με άριστα. Νίκησε σε δύο διεθνείς διαγωνισμούς και έλαβε μέρος σε όλες σχεδόν τις Ιταλικές Κρατικές Τουρνέ στο εξωτερικό. Τραγούδησε περί τους είκοσι πρωταγωνιστικούς ρόλους σ' όλη του Ιταλία, και διετέλεσε μόνιμο στέλεχος της Σκάλας του Μιλάνου.
Τραγούδησε στην Όπερα του Ιαραήλ και από το 1969 είναι μόνιμο στέλεχος της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και από τριετίας είναι καθηγήτρια Φωνητικής και Μελοδραματικής στο Ελληνικό Ωδείο.

VOLANDA DI TASSO (Mezzo Soprano). She studied piano and singing at the Athens School of Music and completed her studies in the Conservatory SANTA CECILIA in Rome with honors. She won two prizes in International Competitions and participated in almost all Italian Public Tours abroad her repertory includes twenty star roles in Italy. For a period she was a permanent member of the "Theatre alla Scala" in Milan and for two years she cooperated with Israel Opera. Since 1969 she is permanent member of the National Lyric Theatre and for the last three years teaches vocalism and opera in the Hellenic School of Music.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΠΑΣ (Βαθοφωνος): Γεννήθηκε στο Αίγιο και σπούδασε τραγούδι στην Αθήνα και στις Μουσικές Ακαδημίες της Βιέννης και του Μονάχου.
Τραγούδησε πρώτους ρόλους σε περισσότερα από 60 — το γνωστότερα — λυρικά θέατρα του κόσμου, όπως Κρατικές Όπερες της Νυρεμβέργης, του Ντύσσελντορφ, του Μονάχου, της Βιέννης, του Στρασβούργου κλπ. Έχει τιμηθεί με τη Πρώτα Βραβείο "Verdi" στην Πάρμα, το πρώτα Βραβείο σε Διεθνείς διαγωνισμούς στην Τουλούζη, τη Γενεύη και Verviers. Έχει ηχογραφήσει Όπερες και Ορατόρια σε πολλούς ραδιοσταθμούς της Ευρώπης (Κολωνία, Μόνιχο, Ρώμη, Μιλάνο, Τορίνο κλπ.).

GEORGE PAPAS (Bass): Was born in Aegion Greece and studied singing in Athens and the Music Academies of Vienna and Munich as well. He collaborated with more than 60 world known Opera Houses (Nüremberg, Düsseldorf, Munich, Vienna, etc.), singing first roles and won the First Prize "Verdi" in Parma and the First Prizes in the International Competition, held in Toulouse, Geneva and Verviers. He collaborated with main European Radio - and - Television (Munich, Rome, Milan, Torino etc.).

Έκδοση Αετοπούλειου Πολιτιστικού
Κέντρου Δήμου Χαλανδρίου

ΙΩΝΙΑ ΓΚΡΑΦΙΚ Ε.Π.Ε. *Δερβενίων 20 Α*
Αθήνα 106 80 Τηλ. 36 31 511 – 36 19 874

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΙΣΙΛΙΑΝΟΣ

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ

Τραγική Καντάτα

πάνω στο πρωτότυπο κείμενο από τον «Αγαμέμνονα»
του Αισχύλου
(στ. 1072 - 1329)
για μεσόφωνο, βαθύφωνο, μικτή χορωδία
και Ορχήστρα

έργο 47

●

YORGO SICILIANOS

CASSANDRA

a tragic cantata
on the original text from
Aeschylus' tragedy "Agamemnon"
(ver. 1072 - 1329)
for Mezzo - soprano, Bass
mixed Choir and Orchestra

op. 47

YORGO SICILIANOS

CASSANDRE

Cantate tragique
sur le texte original de la tragédie
d' Eschyle "Agamemnon"
(ver. 1072 - 1329)
pour Mezzo - soprano, Basse
Choeur mixte et Orchestre

op. 47

ΑΘΗΝΑ
1985

Το απόσπασμα της Κασσάνδρας από τον «Αγαμέμνονα» του Αισχύλου στ. 1072 - 1329 ήταν ένα από τα τρία αποσπάσματα αρχαίας ελληνικής τραγωδίας που τα τελευταία εικοσιπέντε χρόνια ασκούσαν πάνω μου όλο και πιο έντονη έλξη. Τα άλλα δυο, το δεύτερο δηλ. στάσιμο από την «Ιφιγένεια εν Ταύροις» του Ευριπίδη και το δεύτερο στάσιμο από τους «Πέρσες» του Αισχύλου, τα χρησιμοποίησα ήδη στα έργα μου «Στάσιμο Β΄» (1964) και «Επίκλησην» (1968) αντίστοιχα.

Η Κασσάνδρα παρουσιάζει πρόσθετες δυσκολίες: Πρώτα - πρώτα η πολύπλοκη δομή του αποσπάσματος, που με τις συνεχείς αποστροφές ηρωίδος και χορού, το κάνουν να μετέχει του Επεισοδίου και του καθαυτό-Στασίμου. Έπειτα η βαθμιαία ψυχολογική ανέλιξη των χαρακτήρων που χωρίς το παραμικρό χάσμα κάνει την Κασσάνδρα να περιγράφει το προσωπικό της δράμα με φυσικότητα, ειλικρίνεια και ανθρωπιά και το χορό από σχεδόν σκωπτικό που διαγράφεται στην αρχή, να καταλήγει στη συμπόνια και το θαυμασμό, από τη στιγμή που αναλαλάζοντας στο πρόσωπο της τρωαδίτισσας βασιλικής σκλάβας ένα μοναδικό ίσως και πανανθρώπινο σύμβολο γυναικείας ενάρετης καρτερίας, γενναιότητας και αρετής.

Σίγουρα πρόθεσή μου δεν στάθηκε μια προσπάθεια αναβίωσης εκπομπής είτε με την υποβολή κάποιου κλίματος 5ου αι. π.Χ., είτε με τη χρήση αρχαίων μουσικοθεωρητικών συστημάτων, τροπικοποιητικών απομιμήσεων αρχαίων μουσικών οργάνων κλπ., γιατί θεωρώ πως ο «Αγαμέμνονας» ανήκει σε όλες τις εποχές, επομένως και στη δική μας. Ωστόσο τα τεχνικά εκφραστικά μέσα, που μεταχειρίστηκε ο Αισχύλος για τη δομή του δικού του ποιητικού λόγου δεν ήταν δυνατόν να με αφήσουν αδιάφορο. Έτσι το πρόβλημά μου συγκεντρώνονταν στον τρόπο μεταφοράς τους σε μια τεχνική σύγχρονης μουσικής έκφρασης, που χωρίς να βεμαίνει από τη δομή του πρωτότυπου, να μπορεί να μεταβιβάζει το μήνυμα της στο σύγχρονο άκροατή, αν είναι δυνατόν αμέσως μετά το πρώτο άκουσμα.

Σαβαρά εμπόδιο, και μάλιστα σε μια τραγωδία όπως ο «Αγαμέμνονας» όπου ο λόγος παίζει πρωταρχικό ρόλο, ήταν η γλώσσα, που όμως στη φωνητική μουσική σχεδόν εξαφανίζεται. Αρχικά είχα σκεφτεί να γράψω ένα έργο για ορχήστρα χωρίς σολίστες και χορωδία. Αλλά τότε εκτός από μια πιθανή ασάφεια των προθέσεών μου ως προς το συγκεκριμένο θέμα, θα χανόταν αλάνθαστο και ο ανθρώπινος παράγοντας, τόσο ως καθαρά φυσική παρουσία όσο και ως ηχόχρωμα. Η παράλειψη επομένως του κειμένου ήταν αδύνατη. Αλλά τότε σε ποιά γλώσσα; Εκείνη του Αισχύλου είναι πια σήμερα νεκρή, ενώ η μεταβίβασή της σε οποιαδήποτε άλλη, πέρα από του να είναι μια προδοσία του πρωτότυπου, θα συναντούσε τα ίδια σχεδόν εμπόδια εννοιολογικής αντίληψης, όπως και η νεκρή.

The scene of Cassandra from Aeschylus' "Agamemnon" is one of three passages from ancient Greek Tragedy which have held an ever increasing fascination for me in the last twenty five years. I have already used the other two – the second stasimon from "Iphigenia in Tauris" by Euripides and the second stasimon from Aeschylus' "The Persians" – in my works "Stasimon B" (1964) and "Epiklesis" ("Invocation") (1968) respectively.

"Cassandra" presents some additional difficulties: Firstly, the complicated structure of the scene, which, due to the continuous "apostrophes" of Cassandra and the chorus, makes it as much a part of the episode as of the stasimon itself. Then, the gradual psychological development of the characters: Cassandra describes her personal drama without the slightest lapse in the tension of the structure, while the chorus changes from the almost mocking voice of the beginning to a tone of sympathy and even admiration for the royal slave from Troy as they recognize in her a universal, perhaps unique symbol of a women's insight, acceptance, bravery and virtue.

My intention was not by any means to try to revive an epoch, either by suggesting a 5th cent. B.C. atmosphere or by using ancient systems of musical theory, timbric imitations of ancient instruments etc. I believe that "Agamemnon" belongs to all times, including our own. Yet, I could not fail to be affected by the artful means of expression Aeschylus used in order to build his own poetic language. Thus, the problem lay in finding a way to transfer those means into a contemporary musical expression which, without drifting away from the original, would imbue its message into the modern listener, possibly upon first hearing.

However, the language was a serious obstacle, especially in a tragedy like "Agamemnon" where speech is of the utmost importance – but then, speech is almost lost in vocal music. My original idea was to compose a piece for orchestra without soloists or choir. But then, apart from possible confusion as to my intentions about the subject, the human element would have been lost, both as a physical presence and as sound colour. Therefore it was necessary to use the text. But in what language? The language of Aeschylus is now dead, while a translation in any other would once again be lost in the vocal music and still be a betrayal to the original.

It was the text itself which gave my question an answer and ultimately led me to use the original. Since my intention was to translate into music the means of expression Aeschylus used to evoke the tragedy, it was necessary to use the original text which, in matters of rhythmical articulation and tempo, offers solutions that no other language would.

Την απάντηση στο ερώτημά μου, που είχε ως συνέπεια την αρνητική μου πιο απόφαση να χρησιμοποιήσω το πρωτότυπο κείμενο και μόνον αυτό, θα μου την έδινε το ίδιο το κείμενο. Γιατί αν πρόθεσή μου ήταν να μεταφέρω στη μουσική τα τεχνικά εκφραστικά μέσα που μεταχειρίζεται ο Αισχύλος στο στάσιμο του «Αγαμέμνονα», τότε η χρησιμοποίηση του πρωτότυπου γίνεται απαραίτητη, γιατί δίνει λύσεις σε ζητήματα ρυθμικής διάρθρωσης και αγωγής, που καμιά άλλη γλώσσα δεν είναι σε θέση να δώσει.

Ο Αισχύλος ακολουθεί — και μάλιστα απαρέγκλιτα — τους κανόνες Ποιήσεως των Κλασσικών Χρόνων, που όπως έχουμε είναι προσωδιακή, αντίθετα με τη δική μας που είναι τονική. Αυτό σημαίνει, πως ο μουσικός ρυθμός μπορεί να εξαρτάται από την αυστηρή καθορισμένη εναλλαγή μακρών και βραχέων συλλαβών του πρωτότυπου κειμένου, που επενδεχετο περιοδικά ανάλογα με το ποιητικό μέτρο, ενώ η ρυθμική αγωγή μπορεί να καθορίζεται από το είδος του ποιητικού μέτρου, που ποικίλλει ανάλογα με τις ψυχολογικές καταστάσεις των ηρώων και το γεγονότα στα οποία αναφέρονται.

Η «Κασσάνδρα» αγελάστικε ως ένα ενιαίο και αδιάρετο σύνολο προορισμένο να παίζεται χωρίς ενδιάμεσες παύσεις. Όπτως, ακολουθώντας τους εκφραστικούς κυματισμούς και τις απροσδόκητες μεταστάσεις του ποιητικού κειμένου, χωρίζεται σε τρεις μεγάλες ενότητες με περισσότερες όμως ενδιάμεσες υποδιαιρέσεις, τόσο ως ρυθμική αγωγή, όσο και ως δραματική διάθεση.

Έτσι, ύστερα από μια σύντομη εισαγωγή για ορχήστρα όπου ο ήχος των χάλκινων πνευστών φέρνει στο νου την κλαγγή των όπλων κάποιας φοινικής μάχης, ενώ το συριστικό θέμα στα ξύλινα προμηνύει κάποια θεϊκή κατάρα που πλανιέται στον αιθέρα αόρατη και απειλητική, ακολουθεί η πρώτη ενότητα.

Εδώ η Κασσάνδρα, ανάμεσα στ' παρεμβάσεις του χορού και του Κορυφαίου, βλέπει σαν μέσα από εφιαλτικό όνειρο όλες τις συμφορές που έχουν στο μακρινό παρελθόν και τις ακόμα φοβερότερες που θα ζήσει στο κοντινό μέλλον η οικογένεια των Ατρειδών στις Μυκήνες: Στο παρελθόν τα θυέστεια Δείπνα, και στο μέλλον τη δολοφονία του βασιλιά Αγαμέμνονα και τη σφαγή αυτής της ίδιας της Κασσάνδρας από τη άλλα και εκδικητική βασίλισσα Κλυταιμνήστρα.

Η δεύτερη ενότητα αρχίζει με ένα εντυπωσιακό για ορχήστρα, επεισόδιο με στοιχεία από τα δυο χαρακτηριστικά θέματα της εισαγωγής, συνεχίζεται με μια μακρά διήγηση της Κασσάνδρας για το πως θα γίνει ο φόνος του Αγαμέμνονα και κλείνει με τις νεκρικές πράμα αποστροφές του χορού για τις φοβερές συνέχειες προφητείες και την ελπίδα που εκφράζει ο Κορυφαίος ότι όλα αυτά είναι αβέβαια και «δοκησάθλη», σαν Πυθικός Χρησμός.

Η τελευταία ενότητα αρχίζει δραματικά. Η Κασσάνδρα διηγείται το προσωπικό της δράμα, παρομοιάζοντας το θεϊατό της με φωτιά που πραγωρδεί γοργά κατά πάνω της. Πετάει με λύσσα μακριά της τα μαντικά σκήπτρα που της είχε χαρίσει άλλοτε ο Απόλλωνας για να την οδηγήσει τελικά στη τραγική μοίρα που την περιμένει σε λίγο, και προλέγει το σκοτωμό και της ίδιας της Κλυταιμνήστρας από τον γιό της Ορέστη, που έτσι εκδικείται το φόνο του πατέρα του. Το έργο κλείνει δρομα με μια θλιμμένα αποστροφή της Κασσάνδρας όλο καημούς και γενναιότητα: «Άλλ' είμ' εδν θεοισιν κωκύσουσ' ειμήν Αγαμέμνονός τε μοίραν· άρκείτω βίοτος και τον στοχαστικό επίλογο του Χορού και του Κορυφαίου για την ανθρώπινη μοίρα: «...κύτιχούντα μέν οικά τις δι πρέχειν· εύ δέ δυστυχεί, βολαίς ύψούσων σπάγγος ώλεσεν ψαφήν».

Η Κασσάνδρα γράφτηκε στην Αθήνα ανάμεσα Δεκέμβριο 1981 και 18 Ιουνίου 1983.

Βάρκιζα, Αύγουστος 1985
Γ. Γ. Σπυλάνος

Aeschylus follows, and firmly so, the rules of poetic composition of classical times;their poetry was prosodical, unlike our own, which is tonic. That is to say, the rhythm of the music may depend on the strictly defined alternating of long and short syllables of the original text, and the tempo may be determined by the type of meter, which varies following the psychological state of the characters and the events they relate.

Cassandra was conceived as a single, unbroken piece to be played without interruption. However, following the changing in expression as well as the unexpected vicissitudes of the text, one may distinguish three main parts which can in turn devide in many smaller, according to the tempo or their dramatic significance.

Thus, after a brief introduction played by the orchestra, in which the sound of the brasswinds brings to mind arms clashing in battle and the woodwinds' hissing theme predicts some curse of the gods hanging overhead still invisible yet threatening, the first part starts.

Here Cassandra, interrupted by the "apostrophes" of the chorus and its leader, sees, as in a nightmare, all the calamities that struck the Mycenean House of Atreus in the past, starting with the Thyestian Suppers, and all the disasters that are soon to follow: Agamemnon murdered, she herself slaughtered by the hand of the wrathful, revengeful Clytemnestra.

The second part starts with the orchestra playing an Intermezzo built with elements taken from the two main themes of the introduction. Then comes Cassandra's long detailed account about the way Agamemnon will be murdered -- and the part ends with the horrified remarks of the chorus and a hope expressed by its leader that all this is uncertain and "hard to tell" like a Pythian oracle.

The last part starts quite dramatically. Cassandra relates her personal drama comparing her death to a swiftly approaching fire. Angrily, she casts away the prophetic ensigns Apollo had once offered her to lead her finally to such cruel fate as she is about to face;and she predicts how Clytemnestra herself will die murdered by her own son, Orestes, who will avenge on her his father's death. The piece closes calmly, with Cassandra bravely accepting her fate ("...So be it! I will go in yonder room, to weep my own and Agamemnon's doom. My death be all.' I, and with the chorus and the Leader pondering upon the fate of man: "oh, world of men! A panted show is all thy glory! And when life is low, the touch of a wet sponge outblotech all."

"Cassandra" was composed in Athens, between December 1981 and June 18, 1983.

Varkiza, August 1985
Yorgo Sicilianos
(translated by D. Dimitra)

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ
Όττοτοΐ πόπο δή·
Απόλλων, Απόλλων.
ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ
Τί τάδ' ανωτότυξε άμφί Λοξίου;
ού γάρ τοιούτος θεσς θρηνητού τυχείν.
ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ
Όττοτοΐ πόπο δή·
Απόλλων, Απόλλων.
ΧΟΡΟΣ
Ή δ' αύτις δυσφημούσα τον θεόν καλεί
ούδεν προσήκοντ' εν γόοις παρουσιτείν.
ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ
Απόλλων, Απόλλων
Αγυιάτ', απόλλων έμός·
απόλεσας γάρ ού μάλις τό δεύτερον.
ΧΟΡΟΣ
Χρήσων έοικεν άμφί τών αύτής κακών·
μάνια τό θείον δουλίᾳ παρ' εν φρενί.
ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ
Απόλλων, Απόλλων
Αγυιάτ', απόλλων έμός
ά τού πατ' ήγαγές με; πρός ποίαν στέγην;
ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ
Πρός τήν Ατρειδών· εί σύ μή τόδ' έννοείς,
έγώ λέγω σοι· και τόδ' ούκ έρείς ψεύδη.
ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ
Αά
μισόθεον μέν οδν, πολλά συνίστορα
αύτόφονα κακά καρτύρια,
άνδροσφαγείον και τεθρορραντήριον.
ΧΟΡΟΣ
Έοικεν εύρις ή ξένη κυνός δίκην
άνω, μαντεύει δ' δν άνιχνεύσει φόνον.
ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ
(Αά)
μαρτυρίοισι γάρ τοίδ' έπικλώμαι·
κλαυμούσα τάδε βρέφη σφαγάς
άπαξ τε σάρκας πρός πατρός βεβρωμένας.
ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ
Τά μέν κλύος σου μαντικών πεπυσμένοι
ήμεν· προφήτης δ' ούτινος μεπεύσμεν.

ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ
Συμφορά μου, συμφορά,
Απόλλων, Απόλλων!
ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ
Τι ταῦτ' ἀνωτότυξε ἀμφὶ Λοξίου;
οὐ γὰρ τοιοῦτος θεὸς θρηνητοῦ τυχεῖν.
ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ
Συμφορά μου, συμφορά μου,
Απόλλων, Απόλλων!
ΧΟΡΟΣ
Πάλι με το στόμα βλάστημα το θεό φωνάζει,
που σε γόους να παραστάτες δεν του πρέπει.
ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ
Απόλλων,
Απόλλων οδηγέ κ' η απάλλαια μου,
διώκεις αυτή φορά και για καλά με χάνες;
ΧΟΡΟΣ
Για τα δικά της πάθη, λέει, θα προφητέψη·
μάνα το θείο το χάρισμα και στη σκλαβιά της.
ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ
Απόλλων,
Απόλλων οδηγέ κ' η απάλλαια μου,
ω, πάρε που μ' οδήγησες; και σε ποιά στέγη;
ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ
Στον Ατρειδών τη στέγη· κι αν δεν τάχεις νούτσι,
να που σου λέω· και ψέματα δε θα τής σου είπα.
ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ
Α, α!
Θεομίσητο σπίτι· και πόσα ξέρει
φονικά, σκοτωμούς από δικήν χέρι,
ανθρωποσφαχτάλατ· σμαπορνονημένο!
ΧΟΡΟΣ
Μοιάζει μύτη καλή σα σκύλα νάχ' η ξένη
και γάχνει νάβρη σκιά που σημάζεται το γάμα.
ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ
Γιατ' έχει μάρτυρες, να ιδού εντύτα·
βρέφη που σκούζουν κάπου απ' το μαχαίρι,
κρέατα γιγιά, από τον πατέρα φαγωμένα.
ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ
Της μαντικής σου σήμα ακουστά τη φήμη,
όμως γι' αυτά δε μας χρειάζονται προφήτης.

CASSANDRA (moaning to herself)
Ototoi.... Dreams. Dreams.
Apollo, O Apollo!
CORYPHAUS
Why sob'st thou for Apollo? It is writ,
He loves not grief nor lendeth ear to it.
CASSANDRA
Ototoi.... Dreams. Dreams
Apollo O Apollo!
CHORUS
Still to that god she makes her sobbing cry
Who hath no place where men are sad, or die.
CASSANDRA
Apollo, Apollo! Light of the Ways of Men!
Mine enemy!
Hast lighted me to darkness yet again?
CHORUS
How? Will she prophesy about her own
Sorrows? That power abides when all is gone!
CASSANDRA
Apollo, Apollo! Light of all that is!
Mine enemy!
Where hast thou led me?.... Ha! What house
is this?
CORYPHAEUS
The Atreidae's castle. If thou knowest not, I ,
Am here to help thee, and help faithfully.
CASSANDRA
(whispering)
Nay, nay. This is the house that God hateth.
There be many things that know its secret;
sore
And evil things; murders and strangling death.
'Tis here they slaughter men... A splashing
floor.
CHORUS
Keen - sensed the strange maid seemeth, like a hound
For blood. - And what she seeks can sure be found!
CASSANDRA
Ah! The witnesses... I follow where they lead.
The crying... of little children... near the gate:
Crying for wounds that blend:
And the smell of the baked meats their father ate.
CORYPHAEUS
(recognizing her vision, and repelled).
Word of thy mystic power had reached our ear
Long since. Howbeit we need no prophets here.

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ
Ἰὼ πόνοι, τί τοτε μήλετε;
τί τόδε νέον ἄχος μέγα,
μᾶν' ἐν δόμοισι τοῖσδε μήλετε κακὸν
ἄφρονα φίλοισιν,
δυσθανὲς, ἄλκαρ δ'
ἀκὶς ἀπουσιεῖ.
ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ
Τοῦσιν ἄφρις εἶμι τῶν μαντευμάτων·
ἄκοινα δ' ἐγενόν· πάσα γὰρ πόλις βοᾷ.
ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ
Ἰὼ τάλαινα, τόδε γὰρ τελεῖς·
τὸν ἀμοιβαῖον πόνον
λιστηρίοις φοιβρύσσουσ· – πῆς φράσω τέλος;
πέρας γὰρ τοῦ' ἔστιν·
προτείνει δὲ χαῖρ δι'
χειρὸς ἀφεῖμένα.
ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ
Οὔπω ξυνῆκα· νῶν γὰρ ἐξ αἰνιγμάτων
ἐπαρτήσασα θεσφάτοις ἄμιχνεῖ.
ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ
Ἔᾳ, ἑαπαῖ παπαῖ, τί τόδε φαίνεται;
ἦ δικτυὸν τι γ' Ἄιδου;
ἀλλ' ἅρκυς ἡ ξύνευνος, ἡ ξυναιτία
φόνου· στάσις δ' ἀκόρεστος γένει
κατολολυξάτω
θύραιος λεσσόμου.
ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ
Ποίαν Ἐρινὺν τῆνδε δώμασιν κλὴξ
ἐποφθίζει; οὐ μ' ἀκοφρένα λόγος.
ΧΟΡΟΣ
Ἐπὶ δὲ καρδίαν ὄρσιμα κροκοβαφὴς
σταγὼν, ὅτε καὶ δορὶ τυπεῖσιμος
ζυνανέσα βίου δέντος αὐγαῖς,
νεχρὸς δ' ἔπι πίλαι.
ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ
Ἀᾶ, ἰδοὺ ἰδού, ἀνερχ τῆς βοός·
κὰν ταῦροι ἐν πέπλοισιν
μελάγκερων λαβόδικα μηχανήματα
τύπτει· πίπτει δ' (ἰὼ) ἐνύδρῳ τεύχει·
δολοφόνου λάβης –
τῆς τόχων σοι λέγω.
ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ
Οὐ κομπάσω' ἐν θεσφάτων γνώμαι ἄκρος
εἶναι, κακῇ δὲ τῇ προσοικεῖν τάδε.
ΧΟΡΟΣ
Ἀπὸ δὲ θεσφάτων τίς ἀνθὼ φάτις
βροτοῖς τέλλεται; κυανὴν γὰρ δυσ
κόλουπός τέχνα θεσπιῳδὸν
φάβον φέρουσιν μαθεῖν.
ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ
Ἰὼ τὼ τελείας
κακόπτυτον τέχνα· τὸ γὰρ ὁμὸν θροῦ
πάθος ἐπεχθάνει.
Πιοῦ δὴ με δεῖρο τὴν τάλαιναν ἤγαγες;
οὐδὲν σεῦ· εἰ μὴ ξυθθανουμένην· τί γὰρ;

ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ
Αἰαῖ αἰ αἰ· αἰαῖ! και τὸ τὶ ἔχει στὸ νου της!
τί' ν αὐτὸ τὸ κακοφάγτο κακὸ τὸ μεγάλο,
το μεγάλο, που αθὲ μόνα στομάζει, κακό
για τους φίλους βαρὺ
και δεν ἔχει γιατρειά
κι' είναι κάθε βοήθεια μακρά.
ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ
Αὐτά σου τα μαντέματα δὲν τα γνωρίζω·
τάλλα τα ξέρει, τα φανάζει κι ὅλη η χώρα.
ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ
Αλλοί σου, αθλία· και το κάκιος αυτό;
τον άντρα, το δεξί σου το τελειωτό,
τον βάζεις στο λουτρό – πως να το πω το τέλος;
μα ὅπου και νάναι γίνεται· και αυλάκια
χέρι το χέρι γυρτό.
ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ
Δε νοιάθω ακόμα· ε' ὕστερ' απ' τα αινίγματα σου
τόρα απ' τους σκοτεινούς σου τους χρησμούς τα χάνω.
ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ
Ωη, ποιπὶ ποιπί! τ' ναι που φαίνεται;
δεν είναι δίχτυ του Ἄδη;
μα δίχτυ' και η γυναίκα του, η φόνισσα του·
ε' η κατήρα η αχόρταγη του γένους
τις κλέψη του αρχετού το βρίγο φονικό.
ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ
Ποιά τοιν' η Ερινύα που προσκαλεί να ψάλει
βρίγο στο σπίτι; δε μ' αφρονίσει αυτός σου ο λόγος.
ΧΟΡΟΣ
και κίτρινο σταμπάρησε το αίμα μου στην καρδιά
καθώς από θανάσιμη πληγή
στις όψεσες σταγιές του βίου που σβήνει
και σκριά φτάνει η σκοτεινιά.
ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ
Α, ω, ιδού, ιδού, κράτα μακριά
τον ταῦρο από την αγελάδα·
με δόλο μες τα βρόχια της τον πάνει,
βαράει τον μπόρο μα και πέφτει
μες τη λεκάνη του νερού.
Για τα λαβέτια του λουτρού σου λέω τα φονικά.
ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ
Δε θα το καταβιβῶ τους νοιάθω τους χρησμούς σου,
με κάτι όμως κακό μου φαίνεται της μαύζουν.
ΧΟΡΟΣ
Και πότα απ' τους χρησμούς βγήκε για τους θνητούς
καμιά χαρά; μας από συμφορές
των μάντηδων οι περισσολογιές οι τέχνες
τον φόβον έρχονται να φέρουν.
ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ
Αλλοίμονο της άμοιρης μοίρη μου τύχη!
βάζει και κλαίει μαζί και τα δικά μου πάθη,
και τόρας να φέρης την ταλαίπωρη και μένα
τι άλλο, πάρε να πεθάνει εδώ μαζί σου;

CASSANDRA
Ah, ah! What would they? A new dreadful thing.
A great great sin plots in the house this day;
Too strong for the faithful, beyond medicining...
And help stands far away.
CORYPHAEUS
This warning I can read not, though I knew
That other tale. It rings the city through.
CASSANDRA
O Woman, thou! The lord who lay with thee!
Wilt love with water, and then... How speak
the end?
It comes so quick. A hand... another hand...
That reach, reach gropingly...
CORYPHAEUS
I see not yet. These riddles, pierced with blind
Gleams of foreboding, but bemuse my mind.
CASSANDRA
Ah, ah! What is it? There; it is coming clear.
A net...some net of Hell.
Nay, she that lies with him... is she the snare?
And half of his blood upon it. It holds well...
O Crowd of ravening Voices, be glad, yea, shout
And cry for the stoning, cry for the casting out!
CORYPHAEUS
What Fury Voices call'st thou to be hot
Against this castle? Such words like me not.
CHORUS
And deep within my breast I felt that sick
And saffron drop, which creepeth to the heart
To die as the last rays of life depart.
Misfortune comes so quick.
CASSANDRA
Ah, look! Look! Keep his mate from the Wild
Bull!
A tangle of raiment, see;
A black horn, and a blow, and he falleth, fall
In the marble amid the water. I counsel ye.
I speak plain... Blood in the bath and treachery!
CORYPHAEUS
No great interpreter of oracles
Am I; but this, I think, some mischief spells.
CHORUS
What spring of good hath mancraft ever made
Up from the dark to flow?
'Tis but a weaving of words, a craft of woe,
To make mankind afraid.
CASSANDRA
Poor woman! Poor dead woman!... Yea, it is I,
Poured out like water among them. Weep for
me...
Ah! What is this place? Why must I come
with thee...
To die, only to die?

ΧΟΡΟΣ
Φρενοπαρὴς τις εἶ δυσφόρητος, δυ-
σὶ δ' αὐτὸς θροεῖς
νῶων ἐνεῶν, οἷᾶ τις ζοιδὸς
δεύρεος βοᾷς, φεῦ, ταλαίνας φρενὸς
Ἴτον Ἴτον στένουσ' ἀμφιβλὴ κακοῖς
ἀηδὼν βίον.
ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ
Ἰὼ τὼ λυγείας
μόρον δηλόνας· παρθλιλων γὰρ οἱ
πτεροσφόρον δόμος θιοὶ
γλυκὺν τ' ἀγ (ἰὼν αἰ) ὄνα κλαυμάτων ἀπερ-
βμοὶ δὲ μίγνει σχιτιὸς ἀμφέκει δορί.
ΧΟΡΟΣ
Πόθεν ἐπισπόντος θεοφόρους τ' ἔχεις
μαντίους δόκας;
τί δ' ἐπόρθα δυσφάτου κλαγγῆ
μελοτυπὲς ἀμοῦ τ' ἀρθίους ἐν νόμοις;
πόθεν ὄρους ἔχεις θεσπεσίας ὁδοῦ
κακορρήμονας;
ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ
Ἰὼ πάμι πάμι Πάριδος
ἀλάθρων φίλων·
Ἰὼ Σκαμάνδριοι πάτριοι ποτὶν
τότε μὲν ἁμφὶ σοῖς βαένις τέλεσ'
ἀγνεύμεν τροφεῖς·
νῦν δ' ἁμφὶ Κύκνοιν τε κἠχρυσοπέπλοις
ἄρθροις ὤσκει θανατοφόρον πάγα.
ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ
Τί τόδε τορὸν ἄγαν ἔπος ἁσμάτων;
νεογνὸς ὢν ἄδευ μάθοι·
ΧΟΡΟΣ
πλήξηται δ', ἅπερ δάγματι φωνὰν,
δυσαλγεῖ τόρᾳ
μυτρᾷ κακὰ θροεύσας,
θρούμαι' ἅμοι κλύειν.
ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ
Ἰὼ πάνοι πάνοι πόλεως
ὀλωμένης τὸ πᾶν·
Ἰὼ πρόπυργοι θυσίαι πατρὸς
πολυκαινεῖς βοτῶν πουλμάτων· ἄκος δ'
οὐδὲν ἐπῆρκασεν
τὸ μὴ πόλιν μὲν θυσιᾳ οὖν ἔχει παθεῖν·
ἐγὼ δὲ θερμόνους τάχ' ἐν πόδῳ βαλὼ.
ΧΟΡΟΣ
Ἐπόμενα προτέροισι τόδ' ἐφημίσω,
καὶ τίς σε κακοφρονῶν τύχη·
τι δείμενε ἔπεσβαρῆς ἀμτίτυπον
μόλζουν πάθη
γοερᾷ θεσπεφόρᾳ·
τέρμα δ' ἀμηχανῶ.

ΧΟΡΟΣ
Φρενοπαρμένη θάνω και θεσπέρεκτη,
μόνη που για να κλέβεις θρήνον άνομο
του αυτού σου, άσπρη η ζωή
κι αβλάβετη στα κλάματα ακούνα,
που κλαίοντας κλαίει πάντα τον Ἴτον Ἴτυ
σ' όλη την πικραμένη τη ζωή της.
ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ
Καλόκηχη της λιγερής μοιρ' αηδόνας!
σωτά την ντύσανε οι θεοί με φτερωτό κορμί
και μες στα κλάματα γλυκιά της δόσανε ζωή,
μα εμέ σφαγή με δίκοπο σταθῆ προσμένει.
ΧΟΡΟΣ
Ποιόθ' ἐρχουνται, από ποιό θεό
σταλμένοι οι τρόμοι σεσοί
και τα δεινά με σκούζομαι κακόπιστοι θρήνοι,
και τραγουδώς μαζί σε ήχους πάρα ψηλούς;
που βρήκες τους κακομελέτητους σκασιούς
στους δρόμους της προφητικούς σου;
ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ
Γάμοι του Πάρη, γάμοι αίμα,
των φίλων σιμφορά!
κι ω του Σκαμάντρου πατρικά νερά,
που μια φορά στις όχθες του την έθλια
μ' άθρεφες και με τράνεσες,
μα τόρα τρέγοντα θαρρώ γόους στων Κύκνιτ
και στις οχτές του Αχέροντα θα προφητέψω.
ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ
Τί' ναι αυτός τόρα ο φανερός πάρα πολύ χτυπώς;
κ' ένα μικρό μπορεί να νοιάσει·
ΧΟΡΟΣ
και στην καρδιά με πλέγουσε σα δάγκωμα φαλιού
καθώς τη μοίρη μέρες που μαρμολυκές πικρά
και με σπαράζως και σ' ακούω.
ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ
Ω κρίμα οι κόποι, η χόρα μας και πλη κατά βυθού.
κρίμα οι θυσίες του πατέρα για τους πύργους
και τα σφαγμὸν' αρίθμητα πεζικά κοπάδια
τίποτε δεν φαίλησαν
για να μην πάθη ὁ,τι έπαθε η πόλη.
και για το θερμὸν αίμα μου πεζικά στη γη σκορπά.
ΧΟΡΟΣ
Σέμνωσα μ' ὁσα μοίρασες οι αυτά που πάρα λες
και βάβαια κάτους διάφανος σε βάζει,
όπου κακό σου βέλει τάστοιχος βαρύς
για να θρηνῆς πικρά πάθη θεσπικά.
και που θε βγη δε ξέρω.

CHORUS
Thou art borne on the breath of God, thou spirit
wild,
For thine own weird to wail,
Like to that wingèd voice, that heart so sore
Which, crying alway, hungereth to cry more,
"Itylos, Itylus," till is sing her child
Back to the nightingale.
CASSANDRA
Oh, happy Singing Bird, so sweet, so clear!
Soft wings for her God made,
And an easy passing, without pain or tear...
For me 'twill be sore flesh and rending blade.
CHORUS
Whence is it sprung, whence wafted of God's breath,
This anfuith reasonless?
This throbbing of terror shaped to melody,
Mourning of evil blent with music high?
Who hath marked out for thee that mystic path
Through thy woe's wilderness?
CASSANDRA
Alas for the kiss, the kiss of Paris, his people's bane!
Alas for Scamander Water, the water my fathers
drank!
Long, long ago, I played about thy bank,
And was cherished and grew strong.
Now by a River of Wailing, by shores of Pain,
Soon shall I make my song.
CORYPHAEUS
How sayst thou? All too clear,
This ill word thou hast laid upon thy mouth!
A babe could read thee plain.
CHORUS
It stabs within me like a serpent's tooth,
The biter thrilling music of her pain:
I marvel as I hear.
CASSANDRA
Alas for the toil, the toil of a City, worn unto death!
Alas for my father's worship before the citadel,
The flocks that bled and the tumult of their breath!
But no help from them came
To save Troy Towers from falling as they fell!...
And I on the earth shall writhe, my heart aflame.
CHORUS
Dark upon dark, new ominous words of ill!
Sure there hath swept on thee some Evil Thing,
Crushing, which makes thee blend
And in the torment of thy voices sing
These plaining death - fraught oracles... Yet still,
still,
Their end I cannot call!

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ

Καὶ μὴν ὁ χρησμὸς οὐκέτ' ἐκκαλυμμένον
ἔσται διδυμοκὴς νυμφίου νύμφης δίκην·
λαμπρὸς δ' ἕωσφ' ἡλίου πρὸς ἀνατολὰς
ἑτέρων ἐπέβλεν, θατέρ κύματος δίκην
κλύζων πρὸς αὐγὰς τοῦδε πήματος πολὺ
μεῖζον· φρενόμανιν δ' οὐκέτ' ἐξ αἰνιγμάτων·
καὶ μαρτυρεῖτε συνθρόμῳ ἴχνει κραδὸς
μνησίκακον τῶν πάλαι πεπραγμένων·
τὴν γὰρ στέγην τήνδ' οὔποτ' ἐκλείπει χορὸς
ξύμφθογγος, οὐκ εὐφρενὸς· οὐ γὰρ εὖ λέγει·
καὶ μὴν πεπωκὼς γ', ὡς θρασύνοσθαι κλέος,
βρότειον αἷμα κἄτι δι' ὄψεως μένει,
δύσπεμπτος εἶρι, συγγόνων Ἐρινύων·
ξμνοῦσι δ' ἔνδον δῶμασιν προστήμενοι
πρόπαρξον ἄτην, ἐν μέρει δ' ἀπέστασιν
κοινῆς ἀδελφοῦ τῆ πατρῴᾳ δυσμενεῖς.
Ἤκουσεν, ἡ κυρὶ τὸ τοξότης τις βάζ·
ἡ φιλοῦμενός εἰμι θυρωκόπος φιλόνεν·
δεμφεπόρφνον προὔμόσας τὸ μὴ κτενεῖν
λύτηρ παλαιᾶς τῆνδ' ἁμαρτίας δόμων.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ

Καὶ σοῖς ὀν ὄμοσ ἠῆμα νοναίως τινὲν
παιδνων γένοιτο; θαυμζῶ δέ σε
τὸν τῶνδε τέρων τραυδέων ἀλλόθρουν, τὸ πὰν
κυρεῖν λέγουσαν, θατερ εἰ παρατύπτες

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ

Μάντις μ' Ἀπόλλων τῆδ' ἐπέστηναν τέλει.

Ἰοὶ Ἰοί, ὦ τὰ κακά·
ὀτ' αὖ με δεινὸς ἄθθωνντείας πόνος
στρυβλοῖ παρόσσων φρουίος· «Ἰού, Ἰού·
Ὁρᾶτε τοῖσδε τοὺς δόμοις δεσμώτους
νέους, ὀνείρων προσφερεῖς μορφώμασιν·
παῖδες θανόντες ὑπεκρεᾶ κρὸς τὸν φίλον,
χεῖρας κρανὼν τλήθοντας, οἰκείας βορᾶς,
οἷον ἑνέρους τε σπλάγχν', ἐπαίκτιστον γάμοι,
τρέποσσ' ἐχουτας, ὧν πατὴρ ξγεύσατο.
Ἐκ τῶνδε τοινὺς φημι βουλεύειν τινὰ
λάονς' ἀνάλκιν ἐν λέχει στρωφώμενον
οἰκουρὸν, οὖμοι, τὴ μολύνει δεσπότη
ἡμῖν· φέρων γὰρ χρὴ τὸ δοῦλον ζυγὸν·
ὅσοι δ' ἀπαρχὴ Ἴλιον τ' ἐκπαστέος
οἷκ οἶδεν οὐδ' οἵα τλήσουσι μοιτηρὸς κυνός
λέξασα κἀκτείνασα φοίβρύσους, θέκτν
ἀτης Λαβρείου, τεῖξεται κακῆ τέχῃ.
Τοιᾶδε τόλμη· θῆλυς ὁρσεύς φονεὺς
ἔστιν· τί νιν καλοῦσα δυσπαλὴς δόκος
τέκνῳ· ἀν' ἁμφιθέσιναν, ἡ Σκύλλαν τιν
οἰκοῦσαν ἐν πέτροισι, ναυτίλων βλαβην·
θύουσαν Ἄιδου μητρ' ἀπτυοῦσάν τ' Ἄρη
φίλοις ἐνίοισιν; ὃς δ' ἐπαλλάξεται
ἢ ταντόπλουσ, θατερ ἐν μέσῃς τροπῆ
δοκεῖ δὲ χειρὸν νοστίμῳ σπουργῷ.
Καὶ τῆνδ' ὁμοῖον εἴ τι μὴ τεῖθω· τί γάρ;
τὸ μέλλον ἥξει· καὶ σὺ μ' ἐν τάχει παρὸν
στὰν ἀληθόμαντιν οἰκτίρας ἐρεῖς.

ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ

Σὲ λέγω ἀοίμι κι ο χρησμός που λε θε βλέπη
μὲς κι' τους πέπλους σαν τη νύπανντη τη νύφη,
μα θα χυθῆ, όπως φαίνεται, μ' ορτή μεγάλη
ερος του ήλιου τις ανατολὲς και σαν το κύμα
στο φως κακό θα βγάλη του μεγάλο κι' ε' άλλο.
Τώρα όχι που μ' αινίγματα θα σου τα μάθω·
και μάρτυρες μου νάσστα μαζὶ ακολουθένες
τους σαν αρχαίον οπωζίμιο κακὸν τεχνάρα·
γιατί ποτὲ δεν απολείπει αυτὴ τη στέγη
χορὸς που νάλλα μα κακόφωνη ερμονία
και μα που μάλιστα έχει τις ανθρώπινο κύμα
κι αποδυτήριη ολόπλα, τόσο μα μένει
στο σπίτι για καλὸ και πα δε λέει να φύγη
των Ερινύων που συγγενὲν ο κόρος.
κ' έστι για πάντα θρασεμένος τρατουδούνε
την πρόπαρχη αφορμὴ των συμφορὼν κι ακόμα
καταρούνται με φρίκη τέτοιο κτήπιο κρεβάτι,
που απάπατε αδικρὸς - κακὸ της κυριλὴς του!
Ασούχτης, ή τα βρήκα σαν καλὸς τοξότης;
ή γενομένοτσια είμαι φίλεμη δερνεθήρα;
ορνήσου το αν μπορῆς κι ορκίσου πως δε ξέρεις
απ' αυτουτὸ τις τρόπες του σπιτικὸ αμαρτίες.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ

Ω και να μπόρεα ο στέρεος δημένος όρκος
κομιὰ θεράπνα νάφερνε! μα επὶ θαυμζῶ,
πως, από χαρ' αλαρτινὴ κι αλλήλωση μοῦ,
σε νάσσον μερος και τιβλιάτες, τα ξαδιλόνες

ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ

Στην τέχνη αυτή μ' όρσα ο Απόλλωνας ο μάντης.
Αλλοί μου αλλοί! ωχ σχ, κακὸ!
πάλι ο φριχτὸς πόνος της οφθωντείας
μ' επάσιο προσνέκροσπομα μ' ανατραβᾶζει.
Βλέπετ' αδὸ τους νάσος αυτούς τους καθισμένους
δπλ' απ' το σπίτι κι όμοιους μι μορφές ανέρων;
θλαεις σαν παιδιὰ τόχουν δικιὰ σφαγμένα,
με χέρια απ' το φιλ τυμένα που παρεῖν τους,
μαζὶ άντρα και σπλάχνα - νόμισμα τρισθλιο
φαίνονται κι κρατοῦν που γεύτηκε ο πατέρας!
Γι' αυτὸ, σου λέω,κάποιανη μελετὰ κάποιος
λάοντας δούλος, που στρέφεται μες στα κρεβάτια
και κατρομάει στο σπίτι, σημὶ, τόπα να στρέψη
ο αφέντης - για ο αφέντης μου, μα που είμαι σκλάβι.
Κι ο σπόλεμος κι ο χαλασμὸς της Τροίας δε ξέρει
τι με της γλύπσας της το χάδι και τα λόγια
τα πρόσχαρα που μετρημένα η μούρη η ανόλια,
σαν την κρυμμένη συμφορὰ, κακιὰ που μοιρα!
Τέτοια τολμᾶ! γυναίκα φύσαια ενός άντρα!
και ποιὸ όνομα να βρεῖ μου στο μισητὸ το τέρας
σε τον ταιριάζει: αμφισβαινα ή τέχρ Σκύλλα
που μες τους βράχους θρήνος ανε ναυτῶν φοβιᾶζει,
μάνα του Χάρου αλλάσχαινα που τον διάτον της
κρατᾶει αμέχη απόβαστος και ρέκαβε είναι
σε νέχρ εχθροὺς η απάνοια καταστρεπτίνες
και λέει τους νέχρ απ' τη χαρὰ του γερμιού του!
Είπα κι αν με πιστεύῃς ή όχι, τον ίδιο κάπου
θυμᾶ που θρᾶβη και σε μάρτυρας σε λέγω
σωστὴ καλὰ προφήτισσα θ' να με κλάψῃς.

CASSANDRA

Fore God, mine oracle shall no more hide
With veils his visage, like a new - wed bride!
A shining wind out of this dark shall blow,
Piercing the dawn, growing as great waves grow,
To burst in the heart of sunrise...stronger far
Than this poor pain of mine. I will not mar
With mists my wisdom.

Be near me as I go.

Tracking the evil things of long ago,
And bear me witness. For this roof, there clings
Music about it, like a choir which sings
One - voiced, but not well - sounding, for not good
The words are. Drunken, drunken, and with
blood,
To make them dare the more, a revelling rout
Is in the rooms, which no man shall cast out,
Of sister Furies. And they weave to song,
Haunting the House, its first blind deed of wrong,
Spurning in turn that King's bed desecrate,
Defiled, which paid a brother's sin with hate....
Hath it missed or struck, mine arrow? Am I a
poor
Dreamer, that begs and babbles at the door?
Give first thine oath in witness, that I know
Of this great dome the sins wrought long ago,

CORYPHAEUS

And how should oath of mine, though bravely sworn,
Appease thee? Yet I marvel that one born
Far over seas, of alien speech, should fall
So apt, as though she had lived here and seen all.

CASSANDRA

The Seer Apollo made me too to see.
Oh, oh! Agony, agony!
Again the awful pains of prophecy
Are on me, maddening as they fall...
Ye see them there...beating against the wall?
So young...like shapes that gather in a dream...
Slain by a hand they loved. Children they seem,
Murdered...and in their hands they bear baked
meat:
I thing it is themselves. Yea, flesh; I see it;
And inward parts... Oh, what a horrible load
To carry! And their father drank their blood.
From these, I warn ye, vengeance broodeth still,
A lion's rage, wich goes not forth to kill
But lurketh in his lair, watching the high
Hall of my war - gone master... Master? Aye!
Mine, mine! The yoke is nailed about my neck...
Oh, lord of ships and trampler on the wreck
Of Ilion, knows he not this she - wolf's tongue,
Which licks and fawns, and laughs mith ear up - sprung,
To hire in the end like secret death? – And can
The woman? Slay a strong and armed man?...
What fangéd reptile like to her doth creep?
Some serpent amphisbene, some Skylla, deep
Housed in the rock, where sailors shriek and die.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ

Τὴν μὲν Θυέστου δεῖτα παιδείων κρεῶν
ξυνῆκα καὶ τάφρωτα, καὶ φόβος μ' ἔχει
κλύουσ' ἀληθῆ, οὐδὲν ἐξικασμένα·
τὰ δ' ἀλλ' ἀκούσ δεσπόνις δε δρόμου τινὸν τρέχειν.

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ

Ἀγαμέμνονός σε σπῶ' ἐπόμπιμα μόρον.

ΧΟΡΟΣ

Εὔφημον, ὦ τάλαινα, κοίμησον στόμα.

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ

Ἀλλ' οὐδ τοιόνε τῶδ' ἐπιστατεῖ λόγῳ.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ

Οὐκ, εἰπερ ἔστιν γ'· ἀλλὰ μὴ γένοιτό τοις.

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ

Σὺ μὲν κτενεῖν, τοῖς δ' ἀποκτίνων μέλει.

ΧΟΡΟΣ

Τίνος πρὸς ἀνδρὸς τοῦτ' ἄρος παρεύναιος;

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ

Ἡ κάρτα λίαν παρακόπης χρησμῶν ἐμῶν.

ΧΟΡΟΣ

Τοῦ γὰρ τελεῖσθαι σοῦ ξυνῆκα μηχανήν.

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ

Καὶ μὴν ἄνευ γ' Ἕλλην' ἐπίστασαι φέειν.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ

Καὶ γὰρ τὸ σοφὸν κρανα· δυσμαθὲς δ' ἅμος.

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ

Παπαῖ· οἷον τὸ πῦρ· ἐπίρχεται δ' ἐμοὶ·
ὀτοτοῖ, Λύκει· Ἀπόλλων, οἵ ἐγὼ ἐγώ.
Αὗτη δίπους λέαινα συγκοιμωμένη
λύκῳ, λέοντος εὐγενοῦς ἄπουσῃ,
κτενεῖ με τὴν τάλαιναν· ὡς δὲ φάρμακον
τεύξουσα κἀμοῦ μισθὸν ἐνθήσει κότῳ·
ἀπειλέχθαι, θήσουσα σουτ φάσγανον,
ἅμῆς ἀγωγῆς ἀντίποινα θύνον.
Τί δῆτ' ἅμανῆς κατοιγίδες' ἔχω τάδε,
καὶ σκήπτρα καὶ μαντεῖα περὶ δέρη πέφυ;
σὲ μὲν πρὸ μοίρας τῆς ἐμῆς διωθιφρθ·
ἰὼ δ' ἀθλίων· πατόνια γ' δὲ' ἅμιβδυμα·
ἄλλην τιν' ἕτης ἀντ' ἐμοῦ πλοιτζέχει.
Ἴδού δ', Ἀπόλλων αὐτὸς ἐκδύων ἐμὲ
χρηστηρίων ἐσθῆτ', ἐκοστεύσας δέ με
κἀν τοῖσδε κόσμοις καταγελάσμενον μέγα
φίλων ὑπ' ἐχθρῶν (τ') οὐ διχορρόπτος μάντη·
κακλουμένη δὲ φοιτάς, ὡς ἀγύρτρια
πτωχὸς τάλαινα λιμοθνὴς ἡτισχύνην·
καὶ νῦν ὁ μάντις μάντιν δεινῶς ἐμὲ
ἀσθῆναι ἐς τοιόσδε θανασίμους τέχας·
βουλὴ πατρῴου δ' ἄνυ' ἐπέξυνον μένει,
θεμιᾷ κοπίσσης φοίνιον προσφάγμασιν.
Οὐ μὴν ἄτιμοί γ' ἐκ θεῶν ὑφνέξομεν·
ἦξει γὰρ ἄμὼν ἄλλος αὖ τιμώρος,
μητροκτόνος φύτευμα, πανύστερος πατρὸς
φυγᾶς δ' ἀλήτης τῆσδε γῆς ἀνάξεσις
κάτισον, πυς τόσδε θρεγκεῖσιν φίλοις·
πᾶν νιν ὑπτίασμα κειμένου πατρός.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ

Τὰ δεινὰ του Θυέστη με παιδεῖσι του σάρκες
τύνοσσα κι ανατρέχουσι· κ' έχει ένα φόβο,
γι' αυτὰ που που ακούς και δε μαυζόμαι παρμοίθα
μα τάλλα τάκουσα· - βγήκα και νάσι κι' το δρόμο!

ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ

Πως του Αγαμέμνονα θα βοῆς που λάει το φόνο.

ΧΟΡΟΣ

Φρίξε το στόμα σου, άθλια, στον κακὸ λόγο!

ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ

Γιατρὸς κανεὶς δε βρίσκεται γι' αυτὸ που σου σπα.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ

Όχι, αν θα γένη· μα ο θεὸς να μην το δέση.

ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ

Καλὸς οι σοχίς, μα ακούνε μάλεσιν το φόνο.

ΧΟΡΟΣ

Ποιὸς είναι ο άντρας, που στοιμάζει αυτὸ το κρίμα;

ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ

Έτσιος όξυ κι όξυ, βλέπει, απ' τους χρησμούς μου.

ΧΟΡΟΣ

Γιατὶ δεν έχει νοιάσει ποιὸς και σας θα κάμη.

ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ

Κι όμως καλὰ τη γλώσσα ξέρει που Ελλήνων

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ

Κ' η Πυθία ατίσης· με ποιὸς νοιάθει τους χρησμούς της;

ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ

Αλλοί μου! οι πικὰ φοτιὰ γυαίζει και μ' αδράχνει!
Ω πυ, πυ, πυ! λύκειε Απόλλωνα, αὐμένι!
Αυτὴ, λιόνταινα με δυο πόδια, που κοιμᾶται
με λύκο, ενὸ το αρχοντικὸ λιοντάρι λείπει,
θα με σκοτώση τη φτωχιὰ κι ως να ετοιμάζη
φάρμακο, θενὰ χάση, μάτα στην οργὴ της,
και τη δικιὰ μου πληρωμὴ κ' ενὸ ακονίζει
το σπαθὶ για τον άντρα της, θενὰ εγκυμαζη
τους γιατὶ μ' έφερε μαζὶ τον σκλαβάκια.
Και τι λοιπὸν τα θέλω αυτὰ σαν να μ' κρεμίζουν
τα σκήπτρα και τα μαντικὰ στεφάνια ημέρας μου;
Εσένα πριν του τέλους μου θα σε χαλάσω.
Στην κατρα! έτσι κατοιγὶς να! σας πληρώνω·
σπολίστε άλλες συμφορὲς αντὶς για μένα·
Νοὶ με τα χέρια του ο Απόλλωνας μου βγάζει
το μαντικὸ φόρεμα κι αφού είδε τρόπα
και μ' όλη αυτὴ μου τη σπαλὴ τα περιπάλια
που φίλοι εχθροὶ μου κάνανε, βάβιοι του κάκου,
κι υπόφερε τα μια ζητάνα γυρολόγα
να με λεν λιμοκτόνη, στρίγγλα, ψυωζίγκα -
και νόμι ο μάντης μάντισσα του μ' έχει κάμη
μ' οδήγησε σ' αυτὴς τις θενάκρωμες τύχες!
Κι αντὶ ο βωμὸς στο πατρικὸ πελάτη μάτα,
το κρεατοπάνδο προπάνω, να το βάφη
κόκκινο το θερμὸ το γιόμα της σφαγῆς μου.
Μ' απλόρατα οι θεοὶ το σῶμα μου δε θαφτήσουν,
γιατ' αλλος πάλι εκδικητὴς θερπὸ δικὸς μας
να πάρη πίσω από τη μάνα του τον γένοα
του πατέρα το γιόμα- κ' έρχεται δυτιμένος

Mother of Hell blood - raging, wich doth cry
On her own flesh war, war without allay....
God! And she shouted in his face her joy,
Like men in battle when the foe doth break.
And feigns thanksgiving for his safety's sake!
What if no man believe me? Tis all one.
The thing which must be shall be? aye, and soon
Thou too shalt for these things, and here
Standing confess me all too true a seer.

CORYPHAEUS

The Thyestean feast of children slain
I understood, and tremble. Aye, my brain
Reels at these visions, beyond guesswork true,
But after, though I heard, I had lost the clue.

CASSANDRA

Man, thou shalt look on Agamemnon dead.

CHORUS

Peace, Mouth of Evil! Be those words unsaid!

CASSANDRA

No god of peace hath watch upon that hour.

CORYPHAEUS

If it must come. Forefend it, Heavenly Power!

CASSANDRA

They do not thing of prayer? they thing of death.

CHORUS

They? Say, what man this foul deed compasseth?

CASSANDRA

Alas, thou art indeed fallen far astray!

CHORUS

How could such deed be done? I see no way.

CASSANDRA

Yet know I not the Greek tongue all too well?

CORYPHAEUS

Greek are the Delphic dooms, but hard to spell.

CASSANDRA

Ah! Ah! There!
What a strange fire! It moves.... It comes at me.
O Lykéin Apollo, mercy! O agony!
Why lies she with a wolf, this lioness lone,
Two - handed, when the royal lion is gone?
God, she will kill me! Like to them that brew
Poison, I see her mingle for me too.
A separate vial in her wrath, and swear,
Whetting her blade for him, that I must share
His death...because, because he hath dragged me her
Oh, why these mockers at my throat? This gear
Of wreathed bands, this staff of prophecy?
I mean to kill you first, before I die.
Begone!
Down to perdition!... Lie ye so?
So I requite you! Now make rich in woe
Some other Bird of Evil, me no more!
Ah, see! It is Apollo's self, hath torn
His crown from me! Who watced me long ago

Τί δῆτ' ἐγὼ κάτοικος δδ' ἀναστένω;
ἐπεὶ τὸ πρῶτον εἶδον Ἰλίου πόλιν
πράξασιν ὡς ἔπραξεν, οἱ δ' εἶδον πόλιν
ὀδοὺς ἀκελλάσουσιν ἐν θεῶν κρίσει,
ἰοῖσα, πράξει, τλήσομαι τὸ κατθανεῖν·
ἀφίγμαι γὰρ δρκος ἐκ θεῶν μένος·
Ἄιδου πύλας δὲ τόνδ' ἐγὼ προσεννέπω·
ἐπίσχημαι δὲ καιρίας πλαγῆς τυχεῖν,
ὡς ἀσφάλειστος, αἱμάτων ἐθνηγμάτων
ἀπορρύσεντος, ὄμμα συμβάλλει τόδε.

ΧΟΡΟΣ

Ἴδ πολλὰ μὲν τάλαινα, πολλὰ δ' εὖ σοφὴ
γύναι, μακρὰν ἔπεσας· εἰ δ' ἐτητύμως
μόρον τὸν οἰκεῖ οἶσθα, πῶς θοὴ λέων
βιοῖς ὄπειρ πρὸς βωμὸν εὐπλόκμου πατρὸς;

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ

Οὐκ ἔστ' ἄλυξις, οὐ, ξένοι, χρόνῳ τέλον.

——

Ἥκει τόδ' ἦμαρ·

——

Φεῦ φεῦ.

——

Φύσον δόμοι τάδουσιν αἱματοσταγῆ.

——

Ἀλλ' ὦδε κἀν θανοῦσι συνέσουσ' ἀμὴν
Ἀγαμέμνονός τε μοῖραν· ἀρκεῖτω βίος.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ

Ὦ τλῆμον, οἵστρῳ σε θεσπέσιῳ μόρου.

——

Ὀμοῖος ἀτμὸς ἔπεστιν ἐκ τάφου πρέπει.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ

Ἐκ βρότεια πράγματ'· εὐτυχοῦντα μὲν
σκιὰ τις ἂν πράσσειν· εἰ δὲ δυστυχεῖ,
βολαῖς ὑγρόσσουσιν σπόγγος ὥλασεν γραφήν·

Αρχαῖ κείμενα
Εκδ. "Les Belles Lettres"
υπό τὴ φροντίδα τοῦ
Γ. Ἀσσοκιασιὸν GUILLAUME BUDE
Τόμος I
Paris 1931

τλανημένος κι απόξενος αυτῆς της χώρας,
κορόνα στου σπιτιοῦ της σαφοφὸς να βάλη.
Γιατ' ἐχει από τους θωϊὸς σουρισει μένες ὁρκοις
να σκλωσθῆ το πέσιμο νεκροῦ πατέρα.
Μὰ γιατί τόρα εδὸ παντοτινὰ να κλαίω,
μια που εἶδε με τα μάτια του Ἰλίου την πόλη
να πάθη ὅ,τι ἔπαθε, και κείνοι που την πῆραν
ἔτσι με τον θεῖον την κρίση ἠγαίνουν πέρα;
Πεγαίνω στο γρωφὶ μου και στο θάνατό μου
και χωρεπὸν αυτές εδὸ του Ἄιδου τις πύλες
Μόνο ἄμποτε μια και καλὴ πληγὴ να λάβω
που να μπορέσω ασφάλαστη και με χωρὶς πόνο
το γαῖμα ασκολοθόντα να ζαφχήσω.

ΧΟΡΟΣ

Ὦ σε πολὺ παλαίπορε και πολὺ πάλι
σοφὴ γυναίκα, είπες πολλὰ κι αν απ' αλήθεια
το θάνατό σου ξέρεις, πῶς με τέτοια τόλμη
τραβᾶς σα βόδι στο βωμὸ, που θεὸς το σκρίζει;

ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ

Δεν ἐχει γλυτωμὸ, φίλοι, αν κερδίσει χρόνο.

——

Ἦρθεν η μέρα·

——

Αχ και αχ!

——

Πουὴ ανοίβλει αιματοστάλαχτη το σπίτι.

——

Εἶν' ὁμοιο σαν αχνὸς που βγαίνει από' να τάφο.

——

Μὲ πάν και στους νεκροὺς τη μοίρα μου να κλάψω
και του Αγαμέμνονα· αρκετὰ κι ετσι ἐχω ζήσει.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ

Αθλια, σου κλαίω τη μοίρα σου που προφητεύεις.

ΧΟΡΟΣ

Αχ, και το τ' ναι ο άνθρωπος? στην εστυχία του
είναι σα μια σλοφρὴ σκιά· μα η δυστυχία
μια σα σφουγγάρι υγρὸ της δίνει και τη σβίνει·

Νικηφόρου Μητάκη: Ι.Χ. Σοφοῦλη
Εκδ. Βιβλιοπωλεῖον της «ΕΣΤΙΑΣ»
Ι.Δ. Κολλάρου και Σια Ο.Ε.
Αθῆναι 1938

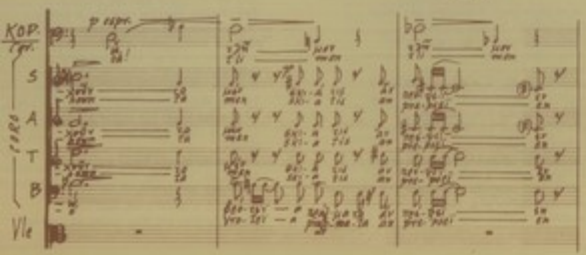

In this same prophet's robe, by friend, by foe,
All with one voice, all blinded, mocked to scorn:
"A thing of dreams," "a beggar-maid outworn,"
Poor, starving and reviled, I endured all;
And now the Seer, who called me till my call
Was perfect, leads me to this last dismay...
'Tis not the altar-stone where men did slay
My father? tis a block, a block with gore
Yet hot, that waits me, of one slain before.
Yet not of God unheeded shall we lie.
There cometh after, one who lifteth high
The downfallen? a branch where blossometh
A sire's avenging and a mother's death.
Exiled and wandering, from this land outcast,
One day He shall return, and set the last
Crown on these sins that have his house downtrod.
For, lo, there is a great oath sworn of God,
His father's upturned face shall guide him home.
Why should I grieve? Why pity these men's doom?
I who have seen the City of Ilion
Pass as she passed; and they who cast her down
Have thus their end, as God gives judgement sure...
I go to drink my cup. I will endure
To die. O Gates, Death-Gates, all hail to you!
Only, pray God the blow be stricken true!
Pray God, unagonized, with blood that flows
Quick into friendly death, these eyes may close!

CHORUS

O full of sorrows, full of wisdom great,
Woman, thy speech is a long anguish: yet,
Knowing thy doom, why walkst thou with clear eyes,
Like some god-blinded beast, to sacrifice?

CASSANDRA

There is no escape friends:only vain delay

——

The day is come.

——

Ah, faugh! Faugh!

——

Death drifting from the doors, and blood like rain!

——

And vapours from a charnel-house...

So be it! - I will go, in yonder room
To weep mine own and Agamemnon's doom
May death be all!

KORYPHAEUS

Alas, I pity thee thy mystic fate!

CHORUS

O world of men, farewell! A painted show
Is all thy glory: and when life is low
The touch of a wet sponge out-blotteth all.

Aeschylus "The Agamemnon" (1931)
translated by G. MURRAY
George Allen and Unwin Ltd. p. 47 ad.